

6.10.2020

Jakelussa mainitut

HANKERYHMÄN ASETTAMINEN MAA- JA METSÄTALOUDEN VESIENHALLINNAN TOIMENPIDEKOKONAISUUDEN VALMISTELEMISEEN, OHJAAMISEEN JA SEURAAMISEEN

Asettaminen

Maa- ja metsätalousministeriö on neuvoteltuaan ympäristöministeriön kanssa asettanut hankeryhmän ohjaamaan, seuraamaan ja valmistelemaan hallitusohjelman maa- ja metsätalouden vesienhallinnan toimenpidekokonaisuutta.

Toimikausi 6.10.2020 – 30.6.2023

Tausta

Pääministeri Marinin hallitusohjelman tavoitteena on luoda Suomesta sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehityksen yhteiskunta vuoteen 2030 mennessä. Pitkällä aikavälillä ilmastonmuutos voi johtaa tuotantoedellytysten heikkenemiseen maailman tärkeillä ruuantuotantoalueilla. Tämän vuoksi on varmistettava maatalouden kannattavuus, kansallinen ruokaturva sekä kilpailukykyinen kotimainen ruokajärjestelmä osana kierto- ja biotalouden kokonaisuutta.

Osana ekologisen kestävyuden varmistamista hallitus jatkaa tehostettua Itämeren ja vesiensuojelun ohjelmaa. Ohjelman tavoitteena on saavuttaa niin sisä-, kuin rannikko-vesien hyvä ekologinen tila. Tämä edellyttää panostamista maa- ja metsätalouden vesienhallinta- ja vesiensuojelutoimenpiteisiin.

Maaperän vesitalous ja hyvä kasvukunto parantavat viljelyominaisuuksia, satovarmuutta ja maatalouden sopeutumista muuttuviin luonnonolosuhteisiin. Maa- ja metsätalouden vesienhallintaa kehittämällä voidaan sekä parantaa maatalouden tuotantolosuhteita, että tehostaa vesiensuojelua sekä edistää luonnon monimuotoisuutta.

Hallitusohjelman tavoitteena on myös lisätä maakäyttösektorin ilmastotoimia Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja vesienhallinta on yksi keinoista, joilla voidaan vaikuttaa maa- ja metsätalouden kasvihuonekaasupäästöihin sekä hiilinieluihin ja -varastoihin. Ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmasta vesienhallinnan merkitys on suurin turvepelloilla ja suometsissä.

Maa- ja metsätalousministeriö, Salaojayhdistys ry ja Tapio Oy julkaisivat huhtikuussa 2020 ”Maa- ja metsätalouden vesitalouden suuntaviivat muuttuvassa toimintaympäristössä” –strategian. Strategian mukaisesti pelto- ja metsäojien muodostama kuivatusjärjestelmä on avainasemassa maa- ja metsätalouden kestävässä vesitaloudessa. Valtaosa kuivatusjärjestelmästä on ikäännytynyt ja viime vuosien maa- ja metsätalouden toimintaympäristö (mm. kannattavuus, vuokratiljely, valtion roolin muuttuminen) ei ole riittävästi mahdollistanut ojitusten peruskorjausta ja vesienhallinnan modernisointia siinä määrin, kuin muuttuviin luonnonolosuhteisiin ja ilmasto- sekä ympäristötavoitteisiin vastaaminen edellyttäisi.

Tutkimus- ja kokeiluhankkeissa on kehitetty uusia toimintatapoja, kuten luonnonmuokaisten menetelmien hyödyntäminen, valunnan säätö, vesien viivyttäminen sekä ojitussäätö kunnossapidon tehostamiseksi. Uutta tietoa on saatu, mutta edelleen on lisätietotarpeita esimerkiksi kaksitasouomien, tulvatasanteiden, kosteikkojen, sää- tösalaajituksen, valumavesien hallinnan ja valuma-alue suunnittelun hyödyistä niin kuormituksen vähentämisen kuin ilmastonmuutokseen riskien hallinnan kannalta. Toimenpiteiden saattaminen käytäntöön on tärkeää käytännön pilotoitien ja hankkeiden kautta.

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan toimia toteutetaan usealla tavalla ottaen huomioon hallituksen muut strategiat, ohjelmat ja hankkeet. Hanke tukee vesitalouskysymyksissä maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteiden, vesiensuojelun tehostamisohjelman, peltorakenteen kehittämisohjelman sekä kosteikko-ohjelman toimeenpanoa. Hallitusohjelman toimenpiteiden ohella keskeisiä strategioita ja ohjelmia ovat vesien- ja merenhoidon suunnitelmat ja toimenpideohjelmien sekä tulvariskien hallinnan suunnittelu, Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020, EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP27) toimenpiteet tulevassa CAP27:n strategisessa suunnitelmassa, Kansallinen metsästrategia 2025 ja Kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumis suunnitelma 2022.

Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on edistää maa- ja metsätalouden vesienhallinnan toimia, joilla parannetaan vesitaloutta, vähennetään vesistöjen ravinne- ja orgaanista kuormitusta, kasvi- huonekaasupäästöjä sekä parannetaan pelto- ja metsäojien luonnontilaa ja luonnon monimuotoisuutta. Toimilla pyritään myös edistämään alueellista ja eri toimijoiden välistä yhteistä toimintaa, kehittämistä sekä erilaisia tavoitteita toteuttavia yhteisvaikutteisia toteutustapoja mm. valuma-alue suunnittelun avulla. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa teemaan liittyvää koskevaa tietopohjaa, tietoon perustuvaa päätöksentekoa, viestintää sekä seurata ja arvioida toimenpiteiden vaikutuksia.

Hankeryhmän tehtävänä on,

- ohjata ja seurata toimenpidekokonaisuuden valmistelua ja toimeenpanoa
- valmistella ehdotuksia tämän puitteissa rahoitettaviksi hankkeiksi ja järjestettäviksi avustushauiksi
- sovittaa yhteen toimenpidekokonaisuutta siihen kytkeytyvien maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman, kosteikko-ohjelman ja vesiensuojelun tehostamisohjelman, Helmi-ohjelman sekä muiden strategioiden, ohjelmien ja hankkeiden kanssa,
- raportoida toimenpiteiden etenemisestä ministeriölle, maankäyttösektorin toimenpidekokonaisuuden seurantaryhmälle sekä vesiensuojelun tehostamisohjelman johtoryhmälle,
- edistää ”*Maa- ja metsätalouden kestävä vesitalouden suuntaviivat muuttuvassa toimintaympäristössä*” –strategian ja vesienhoidon toimenpideohjelmien toimeenpanoa,
- edistää viestintää, vuorovaikutusta ja sidosryhmäyhteistyötä sekä olla yhteydessä tulvasuojelun ja vesienhallinnan kannalta keskeisiin tahoihin.

Organisointi

Hankeryhmän puheenjohtajana toimii neuvotteleva virkamies Ville Keski-sarja maa- ja metsätalousministeriöstä ja varapuheenjohtajana ohjelmajohtaja Antton Keto ympäristöministeriöstä.

Sihteerinä toimii erityisasiantuntija Olle Häggblom maa- ja metsätalousministeriöstä.

Ryhmän jäsenet vastuualueineen:

Maa- ja metsätalousministeriö

Neuvotteleva virkamies Marja-Liisa Tapio-Biström

- maatalouden vesien- ja muun ympäristön suojelu sekä sopeutuminen
- yhteensovittaminen ministeriön maatalous- ja maaseudun kehittämishankkeiden kanssa

Neuvotteleva virkamies Satu Rantala

- ilmastokestävän metsätalous, suometsien hoito
- yhteensovittaminen ministeriön muiden metsätaloushankkeiden kanssa

Projektipäällikkö Heidi Krüger

- riista- ja lintukosteikot
- yhteensovittaminen ministeriön kosteikkohankkeiden kanssa

Projektipäällikkö Hannu Tölli

- yhteensovittaminen ministeriön peltorakenteen kehittämissuunnitelman kanssa

Ympäristöministeriö

Erytyisasiantuntija Johanna Helkimo

- maatalouden vesien- ja muun ympäristön suojelu
- yhteensovittaminen vesiensuojelun tehostamissuunnitelman kanssa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset

Johtava vesitalousasiantuntija Eeva Nuotio, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

- maatalouden vesitalous, peruskuivatus- ja ojitustoiminta
- yhteensovittaminen alueellisten maa- ja metsätalouden vesienhallinnan hankkeiden kanssa

Johtava vesitalousasiantuntija Anne-Mari Rytönen, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

- maa- ja metsätalouden vesitalous, ojitusalueiden ilmastokysymykset
- yhteensovittaminen alueellisten maa- ja metsätalouden vesienhallinnan hankkeiden kanssa

Hankeryhmään kuulee valmistelun aikana Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen maa- ja metsätalouden vesienhallinnan asiantuntijoita.

Hankeryhmä voi kutsua tai kuulla myös muita asiantuntijoita sekä perustaa valmistelu-hankkeita.

Kustannukset ja rahoitus

Hankeryhmän ja -sihteeristön työ tehdään virkatyönä ilman eri palkkiota. Hankkeen ryhmien menot maksetaan valtion talousarvion momentilta 30.01.01 työryhmille ja neuvottelukunnille varatuista määrärahoista.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Yksikön päällikkö

Heikki Granholm

JAKELU Hankeryhmään nimetyt henkilöt

TIEDOKSI Maa- ja metsätalousministeriön osastot ja toimialat
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Luonnonvarakeskus